

www.spr.rs

**Izveštaj sa Okruglog stola
O nezavisnosti medija i regulativi medija
Beograd, Medija Centar
19.03.2009. godine**

U organizaciji nevladine organizacije Pravni forum, 19. marta 2009. godine, održan je Okrugli sto „*O nezavisnosti medija i regulativi medija u Srbiji*“. Na okruglom stolu učestvovao je veliki broj odgovornih urednika najznačajnijih štampanih i elektronskih medija, novinara, predstavnika novinarskih udruženja, međunarodnih organizacija, državnih organa i nevladinih organizacija kao i pravnik i advokata.

Okrugli sto su otvorili Dragana Solomon, šefica Odeljenja Misije OEBS-a za medije, Richard MC Clear iz IREX-a i Saša Mirković, predsednik ANEM-a

Dragana Solomon je najpre ukazala da u vreme finansijske krize država treba da pruži pomoć medijima. Solomon je takođe iznela mišljenje da su preduslovi za nezavisno novinarstvo kvalitetan pravni okvir usaglašen s međunarodnim standardima i transparentna vlasnička struktura, te da Vlada i Skupština Srbije moraju voditi više računa pri donošenju kao i izmeni medijskih zakona, kako se ne bi desila situacija da su različiti zakoni koji regulišu medijsku sferu među sobom kontradiktorni, što umanjuje njihov značaj i utiče na njihovu primenu. Solomon je takođe istakla, da je problem srpske medijske scene između ostalog i dosadašnja loša primena već postojećih zakonskih rešenja.

Saša Mirković, predsednik Asocijacije nezavisnih elektronskih medija – ANEM, ukazao je na značaj transparentnosti u oblasti oglašavanja i upozorio da se teška situacija u kojoj se mediji danas nalaze može još više pogoršati usled efekata svetske ekonomske krize koji će se tek osetiti.

Okrugli sto je tematski bio podeljen u dve sesije. U toku prve sesije „*Cena nezavisnosti medija u Srbiji*“ kojom je moderirao poznati novinar Đorđe Vlajić, govorili su između ostalih, Slobodan Reljić, Ljiljana Smajlović, Vladimir Todorić i drugi.

Uvodničari su između ostalog, govoreći o ceni „medijske nezavisnosti“, naročito istakli probleme i vezu između tajkuna i oglašavanja, spregu i uticaj politike na medijsku nezavisnost, uticaj ekonomske krize na slobodu medija i pokrenuli pitanja transparentnosti i urednosti tržišta oglašavanja, kao preduslova njihove nezavisnosti.

Novinarka Ljiljana Smajlović, doskorašnja odgovorna urednica dnevnog lista „Politika“, istakla je da je veza nekadašnjih političara koji su činili opoziciju tokom 90-tih godina i novinara, dovela do svojevrsnog „bratstva“ sa sadašnjom političkom elitom, što je jedan od značajnih razloga sadašnjeg nepoverenja javnosti u same medije. Smailovićeva je takođe ukazala da pritisci na mediji danas uglavnom nisu otvoreni, a oni koji taj pritisak vrše, danas se služe oružjem samih novinara, pozivajući se na profesionalizam, objektivnost i javnu odgovornost medija. Osvrćući se na problem nezavisnost i tajkunizacije, Smailovićeva je zaključila: „Ako o tajkunu ne pišete onako kako on želi, prestaće da se oglašava u vašem mediju, a ako o nekom političaru pišete loše, reći će da to radite pod uticajem njegovog protivnika“. Reljić se složio da je pomoć države u ovakvoj situaciji neophodna, ali je i izrazio sumnju da će se država, ukoliko pomogne medijima, odreći i učešća u njihovom vlasništvu.

Slobodan Reljić, urednik nedeljnika NIN, osvrćući se na sadašnju svetsku ekonomsku krizu i nezavisnost medija, istakao da će ekonomska kriza sigurno uticati na medijsku situaciju u Srbiji, te da će postojeći medijski modeli svakako biti razgrađeni i stvoreni novi, za koje se još uvek ne može predvideti kakav će biti. Reljić je takođe ukazao da je pomoć države u ovoj situaciji neophodna, ali je izrazio i sumnju da će se država, ukoliko pomogne medijima odreći učešća u njihovom vlasništvu.

Vladimir Todorčić, direktor Pravnog foruma, nevladine organizacije koja je organizovala okrugli sto, ukazao je da veliki problem predstavlja i pitanje urednosti i transparentnosti tržišta oglašavanja. Osvrćući se na sadašnju ekonomsku krizu, on je izrazio bojazan da li će svih 160 lokalnih, 40 regionalnih i pet nacionalnih televizijskih stanica i veliki broj štampanih medija uspeti da prebrode ekonomsku krizu, jer je „...očigledno da će se prihodi od marketinga smanjiti i da će mediji morati da dobiju posebnu pažnju države“, ali da je upravo zato važna transparentnost tržišta oglašavanja, jer ako postoji politički pritisak i kontrola tržišta oglašavanja postojaće i „indirektna, ali veoma efikasna kontrola“ medija.

U nastavku rasprave, između ostalih su govorili i Nebojša Bugarinović, glavni i odgovorni urednik BETA RFI, Nadežda Gaće predsednica NUNS-a, Nino Brajović, predsednik UNS-a i drugi.

U toku druge sesije „*Unapređenje medijske regulacije u Srbiji*“ kojom je moderirao dr Dejan Milenković iz Komiteta pravnika za ljudska prava, najpre je predstavljen novi broj časopisa Srpska pravna revija nevladine organizacije Pravni forum koji je tematski posvećen medijskoj regulaciji u Srbiji. Dragan Veljović, član Pravnog foruma, ukratko se usvrnuo na ovaj broj časopisa.

Zatim se skupu obratila pomoćnica Ministra kulture Nataša Vučković Lesandrić, koja je ukratko ukazala na osnovne aktivnosti Ministarstva kulture u oblasti unapređenja medijske regulative.

Vladan Joksimović, pravni savetnik Kancelarije Saveta Evrope u Beogradu, govorio je o odnosu standarda sadržanih u dokumentima Saveta Evrope i srpske medijske

regulative, i još jednom ukazao na značaj izmena i dopuna Zakona o radiodifuziji na kojima se već radi, kao i o značaju donošenja Zakona o koncentraciji medijskog vlasništva u cilju usaglašavanja ovog segmenta medijske regulative sa standardima Saveta Evrope.

Snežana Pečenčić, načelnica Odeljenja za informisanje Ministarstva kulture detaljno je govorila o dosadašnjim naporima Ministarstva kulture u vezi sa unapređenjem medijske regulative pri čemu je ukazala na kojim sve izmenama i dopunama medijske regulative Ministarstvo danas radi. Takođe, Pečenčićeva se osvrnula i na problem dalje transformacije i privatizacije lokalnih javnih elektronskih medija, koji je blokiran donošenjem Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakona o glavnom gradu krajem 2007. godine. Ona se takođe osvrnula i na potrebu redefinisavanja pravnog statusa pojedinih ustanova koji su nastale za vreme postojanja bivše Jugoslavije, kao što je to slučaj sa „Radio Jugoslavijom“ i državnom novinskom agencijom Tanjug.

Moderator Dejan Mileković je ukazao na problem koji je već postao očigledan u Srbiji, da se odredbama posebnih zakona derogiraju odredbe opštih, kao što je to učinjeno već pomenutim Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o glavnom gradu, što je dovelo do pomenute blokade privatizacije lokalnih javnih elektronskih medija. Mileković se osvrnuo i na druge nedostatke pre svega Zakona o javnom informisanju koji bi trebali biti otklonjeni kroz buduće izmene i dopune ovog Zakona, kao i o problemima u vezi sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Vladimir Todorić, direktor Pravnog foruma takođe se još jednom osvrnuo na problem nastavka privatizacije lokalnih javnih elektronskih medija, dok je Suzana Jovanic ukazala da se na žalost, na ovakvim skupovima nikada ne postavlja možda i osnovno pitanje: donošenje jasne strategije razvoja medijskog zakonodavstva i jasne medijske politike nakon čega je skup zaključen.

Osnovni **zaključci** koji su proizašli iz ovog skupa su da:

1. država mora pružiti adekvatnu pomoć medijima u uslovima ekonomske krize, ali da to ne sme da bude osnov bilo kakvog uticaja političkih elita na njihovu nezavisnost;
2. se mora sprečiti uticaj na medijsko izveštavanje kroz oglašavanje;
3. se oglašavanje u medijima mora učiniti transtaprentnim;
4. se spreče posredni oblici pritiska na novinare i medije;
5. se prilikom izmena i dopuna medijske regulative mora voditi računa da zakoni ne budu kontradiktorni i kao takvi ne primeljivi;
6. se unapredi primena postojećih zakonskih rešenja u oblasti medija;
7. se otklone postojeće smetnje koje će obezbediti dalju privatizaciju lokalnih javnih elektronskih medija;
8. se redefiniše status pojedinih medijskih javnih ustanova i
9. se izradi strategija medijskog zakonodavstva i utvrdi jasna medijska politika.